

Åtti prosent av systemutviklere er bedre enn gjennomsnittet

I en nylig gjennomført studie fant vi at åtti prosent av alle systemutviklere mente de var bedre enn gjennomsnittet. Har det noen verdi å spørre en utvikler om hvor dyktige han er i forhold til andre?

Det har lenge vært kjent at urealistisk mange personer oppgir å være bedre enn gjennomsnittet på områder som betyr noe for dem. For eksempel er ca. 90% av bilførere av den oppfatning at de er bedre enn gjennomsnittet. Bedre-enn-gjennomsnittet effekten viser seg å være særlig stor når evalueringskriteriene er vage og når oppgavene er enkle. Ferdigheter der evalueringskriteriene er konkrete og oppgavene er svært vanskelige kan gi den motsatte effekten, med andre ord at urealistisk mange angir at de er dårligere enn gjennomsnittet. Det er kanskje ikke uventet en merkbar forskjell mellom kjønnene i overvurdering av egne evner. Kuyper og Dijkstra (2009) beskriver en studie fra ungdomsskolen der bedre-enn-gjennomsnittet effekten var størst for gutter i alle fag, unntatt de fagene som ble oppfattet som feminine. Overvurderingen økte etter ett og to år på ungdomsskolen. Mer kunnskap om de andre fjernet altså ikke overvurderingen av egne evner, men heller økte den. Effekten synes, i henhold til studier av Kanten og Teigen ved Universitetet i Oslo (2008), å øke når vi anslår hvor dyktige vi vil være i fremtiden.

Kritikere av disse målingene hevder at de som vurderer egne evner kan ha oppfattet skalaene som absolutte der karakteristikken "gjennomsnittlig" forbeholdes de godt under gjennomsnittet, at det er uklart hvilke referansegrupper man sammenligner seg selv med, at langt flere enn 50% kan være bedre enn gjennomsnittet gitt en skjevfordeling av prestasjoner, og at mange av spørsmålene åpner for svært subjektive prioriteringer av hva som menes med "bedre". Til forsvar for bedre-enn-gjennomsnittet effekten fant Williams og Gilovich (2008) at selv i situasjoner med klare referansegrupper og kriterier, og hvor man tapte penger på å overvurdere egne evner, så ser man en tydelig bedre-enn-gjennomsnittet effekt. Deres konklusjon er at effekten er reell og at folk flest faktisk tror de er bedre enn gjennomsnittet.

Ved Simula gjorde vi nylig en studie av systemutviklere fra outsourcingfirma i India, Nepal, Polen, Romania, Ukraina og Vietnam. I alle disse landene, særlig i India, vurderte de fleste utviklerne seg til å være bedre enn gjennomsnittet på spørsmål om generell systemutviklingskompetanse. Totalt sett var det 80% som mente de var bedre og kun 2% at de var dårligere enn gjennomsnittet. Resten mente de var omtrent på gjennomsnittet. Overvurdering av egne evner var noe mindre blant de kvinnelige utviklerne, der den var på ca. 70%. Da vi ba om vurdering av egen kompetanse i forhold til utvikling av et konkret, ikke-trivielt system, var imidlertid andelen bedre og dårligere enn gjennomsnittet omtrent like store. Dette viser at evalueringer av egne systemutviklingsferdigheter i forhold til andres er særlig problematiske når de omhandler generelle ferdigheter og ferdigheter der kriteriene er vagt definerte. Ber man en systemutvikler om å evaluere egne ferdigheter bør dette derfor være i forhold til så konkrete oppgaver som mulig. Enda bedre er selvsagt å teste utviklerne i ferdighetene som etterspørres, eller å få uttalelser fra nøytral part, med god innsikt i utviklerens prestasjoner.

Det synes å være helsemessige fordeler forbundet med en moderat overvurdering av egne evner, som kanskje forklarer hvorfor evolusjonen har favorisert denne egenskapen i stedet for realisme. En studie av de som ble sterkt eksponert under terroristangrepet 11. September 2001 i New York (Bonanno, Rennie og Deckel 2005) fant at de som overvurderte egne evner var best i å mestre de svært traumatiske opplevelsene. Andre studier støtter dette funnet og viser at moderat overvurdering av egne evner er forbundet med bedre mestring av stress, mindre depresjoner og bedre sosialt liv. Ikke bare er det helsemessig og sosiale gevinster av en moderat overvurdering av egne evner, men trolig også økte muligheter for å lykkes i arbeidslivet. I en studie for noen år tilbake fant jeg at ledere i en større norsk IT-organisasjon vurderte utviklerne som var mest sikre på egne estimeringssevner som dyktigere enn de som var mindre sikre, selv etter at de fikk vite at estimeringsnøyaktigheten var nøyaktig den samme for begge utviklerne. En persons tro på egne evner brukes ofte som hovedindikator for personens dyktighet selv når annen relevant informasjon foreligger. I lys av dette er det kanskje ikke så rart at vi overvurderer oss selv.